

трудова діяльність як мету виїзду і є легальними трудовими мігрантами в країнах, які приймають (саме їх і фіксує офіційна статистика) [5].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.Європейська конвенція про правовий статус трудящих-мігрантів ратифікована з застереженням Законом № 755-V (755-16) від 16.03.2007 р. // Електронний ресурс – [Режим доступу] <http://iom.org.ua/ua/legislation-ukr/migrat>
- 2.Конвенція про правовий статус трудящих-мігрантів і членів їхніх сімей держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав від 14.11.2008 р., ратифікована Україною 21.12.2011 р. // Електронний ресурс – Офіційний WEB-портал – [Режим доступу] <http://zakon2.rada.gov.ua>.
- 3.Аналіз розвитку трудоресурсної ситуації в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.niss.ua/monitor/avgust12/20.htm>.
- 4.Білокудря А. В. Проблеми зайнятості та відтворення робочої сили в Україні / А. В. Білокудря // Управління розвитком. – 2016. – №14 (154). – С. 42-45.
- 5.Міграційний профіль України 2015 [Електронний ресурс] / Міграційна служба України. – Режим доступу : http://dmsu.gov.ua/images/files/UKR_Migr
- 6.Соціологія: короткий енциклопедичний словник / ред.: В. І. Волович. – К.: Укр. Центр духов. культури, 1999. – 728 с.
- 7.Стрільченко Є.В. Трудова міграція: аналіз законодавства зарубіжних країн у сфері працевлаштування / Є.В.Стрільченко // Держава і право. Серія : Юридичні і політичні науки. – 2015. – №56. – С.228-233

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС БІЖЕНЦІВ: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ

Толкач А.М.,

ст. викладач Чернігівського національного технологічного університету
ННІ права та соціальних технологій

У всьому світі значно зростає кількість біженців, міжнародна міграція набула глобального характеру і весь світ опинився під впливом цього явища. Сьогодні майже кожна держава сучасного світу зіткнулась із питанням визначення правового статусу осіб, що шукають притулку – біженців.

З 2015 р. розпочалася Європейська міграційна криза, яка викликана масовим напливом мігрантів у Європу з охоплених війнами країн Африки і Близького Сходу. Найбільша міграційна криза в Європі з часів Другої світової війни.

Криза з мігрантами не вщухає і в 2017 р. Статистика, свідчить, що від початку 2016 р. в Євросоюз змогли в'їхати 165 тис. мігрантів з Африки, Азії і Близького Сходу. Рік тому їх було всього 20 тис.

Найбільша кількість біженців прибуває у Європу з таких країн, як Еритрея, Сомалі, Нігерія, Гамбія, Судан та Сенегал.

Тому країни Європейського Союзу шукають правовий механізм вирішення цієї глобальної проблеми, одним з таких механізмів стала угода між ЄС і Туреччиною від 18 березня, яка набула чинності з 1 квітня 2016 р.

Згідно з умовами угоди, примусова реадмісія стосуватиметься тільки тих біженців, які не зможуть довести, що їх переслідують в Туреччині і чия заявка на отримання притулку в Греції таким чином буде відхилено. Водночас в обмін на кожного сирійця, якого буде відправлено з Греції, ЄС забиратиме собі одного сирійця з Туреччини - всього в ЄС погодились прийняти таким чином до 72 тисяч сирійських біженців.

В обмін на стримування потоку біженців Брюссель пообіцяв Туреччині, прискорити скасування віз для громадян Туреччини, активізувати переговори про її членство у ЄС та збільшити обсяг фінансової допомоги.

Угода з Анкарою також передбачає, що Туреччина отримає 6 млрд. євро на облаштування мігрантів на своїй території. Крім того, до кінця червня Євросоюз має запровадити для турецьких громадян безвізовий режим, а також поновити переговори про

вступ цієї країни до ЄС, якщо турецька влада буде чітко виконувати всі умови угоди щодо мігрантів [1].

Вперше у міжнародних угодах поняття «біженець» було сформульовано на конференції, що відбулась в Женеві в 1926 р., учасники якої розробили і підписали Угоду про видачу посвідчень особи російським і вірменським біженцям. Згідно з пунктом 2 Угоди біженцем вважається будь-яка особа, відповідного походження, яка не користується або більше не користується захистом свого уряду й не набула іншого громадянства [2, с. 37].

Основним міжнародно-правовим документом, який визначає положення біженців, є Женевська Конвенція про статус біженців 1951 р.

Відповідно до неї біженцем вважається особа, яка внаслідок подій, які відбулися до 1 січня 1951 р., і через обґрунтовані побоювання стати жертвою переслідувань за ознакою расової належності, релігії, громадянства, належності до певної соціальної групи чи політичних поглядів знаходиться за межами країни своєї національної належності і не в змозі користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися таким захистом внаслідок таких побоювань; або, не маючи визначеного громадянства і знаходячись за межами країни свого колишнього місця проживання в результаті подібних подій, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок таких побоювань [3].

На відміну від інших людей, що залишають свою країну, біженці хочуть потрапити в іншу країну не тому, що таким є їхній вибір, а внаслідок гострої необхідності, яка випливає із загрози їхнім правам людини, від якої влада їхньої країни не може чи не бажає їх захистити. Біженцями згідно з Конвенцією не є особи, які:

- а) вчинили злочин проти миру, військовий злочин чи злочин проти людяності, як це визначено в міжнародних актах, укладених з метою вжиття заходів щодо подібних злочинів;
- б) вчинили тяжкий злочин не політичного характеру за межами країни, яка надала їм притулок, і до того, як вони були допущені до цієї країни як біженці;
- в) винні у вчиненні дій, які суперечать цілям і принципам Організації Об'єднаних Націй [3].

Дослідники міграційної кризи вважають, що основна проблема – це не наплив мігрантів, а відсутність солідарності задля прийняття спільних правил вирішення проблем з їх розселенням, що призводить до суттєво нерівномірного навантаження на міграційні служби окремих країн Європи. Як наслідок, масовий наплив мігрантів загрожує існуванню Шенгенської угоди, а протиріччя між країнами ЄС щодо розселення мігрантів поглиблюють розкол в ЄС.

Значний приток мігрантів створює серйозне фінансове навантаження на країни ЄС: в 2015 р. на вирішення проблем міграції Єврокомісія виділила 2,4 млрд євро і, вочевидь, ці витрати будуть зростати. Засоби були виділені з двох європейських фондів: Фонд внутрішньої безпеки та Фонд по справах біженців, міграції і інтеграції [4].

Основні причини, які заставляють мігрантів покидати свої країни такі: злидні і голод, війна, збройні конфлікти, епідемія Еболи. Мігранти створюють додаткове соціальне навантаження - через неповагу до норм та традицій країн перебування.

Ключовою країною у визначенні політики стосовно мігрантів у Європі є Німеччина, раніше німецький канцлер Ангела Меркель ратувала за відкриття кордонів для біженців без жодних умов та обмежень, але зараз її позиція змінилася, тепер вона виступає за впорядковану міграцію.

Немає однозначності і серед європейських країн у питанні надання притулку мігрантам.

22 вересня 2015 р. міністри внутрішніх справ країн-членів ЄС схвалили угоду про розподіл 120 тис. мігрантів за системою квот. Проти цієї угоди проголосувала так звана «Вишеградська група» - Польща, Словаччина, Чехія та Угорщина. Пізніше про свою незгоду заявила Румунія, Литва, Фінляндія утрималася.

Кожна країна по-різному реагує на біженців. Розглянемо більш детально позиції деяких європейських країн щодо надання притулку біженцям.

На сьогоднішній час Угорщина, через яку до інших країн шенгенської зони рушила більшість мігрантів, перекрила свій кордон фізично, збудувавши на ньому загорожу. За нею свої власні паркани на частині своїх кордонів звели Хорватія, Македонія, Австрія і Словенія.

Нідерланди - найсуворіша в міграційних питаннях країна Європи. Попри шквал критики з боку правозахисних організацій, як Human Rights Watch (HRW), у Нідерландах ухвалили в 2010 р. найсуворіший у ЄС закон про одержання притулку в країні. Чинovníки відмовляють щонайменше двом з трьох заявників на одержання такого статусу. Після цього біженці мають 28 днів, аби залишити межі країни. Влада також встановила норми мінімального забезпечення потреб біженців та осіб, котрі домагаються притулку. В народі ці норми прозвали «ліжко, ванна та хліб». Особам дозволяється переночувати у спеціальній залі для ночівлі та безкоштовно поспіяти, а потім вони змушені йти на вулицю аж до ночі. Ті, хто навіть за таких обставин не захоче повернутися додому, згодом втратить право навіть і на таку підтримку і мусить обходитись без даху над головою та їжі.

Нідерланди стали першою країною ЄС, яка з 2013 р. депортує біженців з Сомалі на їхню батьківщину [5].

Швеція ввела режим прикордонного контролю з Данією через великий потік біженців. У 2015 р. Швеція прийняла більше 160 тис. мігрантів біженців, в основному з Сирії, Іраку та Афганістану. Таким чином, Швеція з 10-мільйонним населенням вийшла на перше місце серед країн Євросоюзу за чисельністю прийнятих біженців на душу населення [6].

Іспанія зменшила кількість нелегальних мігрантів завдяки прикордонній співпраці з Марокко, звідки прибувала значна кількість мігрантів. Крім того, Мадрид уклав угоди на повернення біженців з такими країнами, як Сенегал, Мавританія та Нігерія.

Який же вихід з цієї складної ситуації?

Європа пропонує кілька варіантів щодо вирішення проблем імміграції :

- виконувати запропоновані Єврокомісією квоти;
- почати військову операцію проти контрабандистів, які незаконно везуть біженців у країни ЄС;
- налагодити легальне транспортування біженців з Сирії в Європу. Це дозволить приймати саме біженців і відділити їх від трудових мігрантів з Африки;
- втрутитися і закінчити війни в Сирії, Афганістані і Еритреї, звідки в ЄС прямує найбільше людей [7].

Отже, в країнах ЄС склалася загрозлива ситуація щодо притоку мігрантів, і чим раніше Європа знайде раціональний вихід, тим менше країн постраждає і менше мігрантів загине добираючись до такої жаданої Європи, будь - якими способами.

Міграційна криза стала для Євросоюзу стимулом рухатися в напрямку тіснішої інтеграції, до вирішення проблем, щодо яких раніше політики не могли домовитися. Вироблення спільної міграційної політики в рамках ЄС – залог успішного вирішення проблеми мігрантів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Коваль О. Європа змусить мігрантів поважати Шенген / О. Коваль // Дзеркало тижня. Україна. – 2016.- № 12. - 1 квітня.
2. Котляр, О. І. Визначення поняття «біженець» у міжнародних документах / О. І. Котляр // Адвокат. - 2013. - № 6. - С. 36-40.
3. Конвенція про статус біженців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
4. Еврокомиссия выделяет средства на борьбу с миграционным кризисом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.euronews.com/>
5. Що чекає на біженців у деяких країнах ЄС? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukr.obozrevatel.com/news/>
6. Швеція закриває кордон з Данією через біженців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/>
7. У Європи є п'ять способів вирішити проблему з біженцями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dt.ua/WORLD/>